

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1525

av Peter Persson (S)

Främja läsandet genom böcker

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att starta en ny stor läs- och bokfrämjande verksamhet av modell En bok för alla eller En bok åt alla och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att hitta former och anslag för att stötta tillgången på fysiska bokhandlare och antikvariat på landsbygd samt i mindre och medelstora orter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bokutlåning på arbetsplatser och i läsande i LO-grupper och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja biblioteksverksamhet och läsning bland personal, anhöriga och vårdtagare inom sjukvård och äldreomsorg och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja tillgången på böcker på våra främst större invandarspråk och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja översättningar av svenska författare till våra främst större invandarspråk samt översättning till svenska av författare från våra större invandarspråk och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under den borgerliga regeringstiden skars viktiga statliga stöd till böcker och läsandet bort. Det främsta exemplet är kanske ”En bok för alla” som startades redan 1976 för att

med statligt stöd ge ut kvalitetslitteratur till lågt pris. Från och med 2008 drogs det statliga stödet in.

Den kulturfientliga Reinfeldt-regeringens hädangång har öppnat möjligheter för en ny, progressiv kulturpolitik. Utmaningen är stor. Boken, förlagen, biblioteken, bokhandeln och läsandet har stora bekymmer.

Mobiltelefonerna och datorerna håller på att radera ut det som kallats ”bokslukaråldern” hos många barn och unga. I en värld av Instagrambilder, sms, chatt med mera tycks både intresse för och förmågan att ta sig igenom större textmassor och böcker avta. Förlag, författare och böcker måste ta sig in på den digitala arenan. E-böcker och ljudböcker måste bli mer tillgängligt.

Det talas och skrivs mycket kring hur privat och offentlig service försvinner på landsbygden samt på både mindre och medelstora orter. Det är uppenbart att både bokhandlare och antikvariat är med i denna utslagning. De bokhandlare som överlever tvingas ha ett ofta rätt tunt eller nischat sortiment där omsättningen också är snabb. En skönlitterär bok är mer än någonsin en färskvara, som snabbt reas ut. Det är möjligt att man borde införa någon form av lagerstöd som kunde förmå bokhandlare att längre tider ha kvar en titel. Även andra sätt att stödja lokal bokhandel borde diskuteras. Projektet ”En bok åt alla” visade på ett intressant samarbete mellan bokhandlare, bibliotek och skola i läs- och bokfrämjande intresse.

Arbetsplatsbiblioteksverksamheten har försummats av staten under de borgerliga åren liksom läsandet i LO-grupper. För lite har gjorts för att stödja fantastiska företeelser som vägbiblioteken och ”Läs för mig pappa”. Här behöver staten gå in med nya, friska tag och stödja bildningsförbund och fackliga organisationer i bok- och läsfrämjande åtgärder.

En annan miljö jag själv funderat över är sjukhus, vårdhem och äldreomsorg. Sjuka och gamla i Sverige, inte minst de som har svårt att läsa själva samtidigt som de kanske läst mycket tidigare, borde få hjälp med att fortsätta med detta intresse. Det skulle behövas personer som kunde ge tips om nya böcker, hjälpa till med att leta upp böcker och slutligen läste böcker för dem som inte orkar/klarar detta själva längre. Detta skulle också kunna kombineras med att hjälp gavs med ljudböcker så att vederbörande kanske delvis fick höra boken uppläst av någon, delvis hjälptes att lyssna på den själv. Även personal och anhöriga bör stimuleras till boklån och läsning.

Det kan finnas en risk för att våra fina bibliotek i framtiden blir en form av bokmuséer besökta av främst en äldre generation bunden till pappersboken. En del debattörer vill lösa bibliotekens kris genom att utveckla andra medier än böcker och annan verksamhet än bokutlåning. Många kommuner verkar redan nu lite i den andan genom att vilja flytta

icke-biblioteksknuten verksamhet som konsumentvägledning och medborgarinformation in i bibliotekslokalerna.

Att biblioteken utöver böcker ska ha även andra medier samt tillhandahålla datorer och internet för annat än biblioteksbruk är säkert bra. Det är också bra att bibliotek blir en mötesplats genom sina tidningsrum och inflyttning av andra servicefunktioner.

Samtidigt tror jag att man bör hålla fast vid att boken och läsandet är den dominerande kärnan i biblioteksverksamheten. Biblioteken har också en roll att fylla som icke-kommersiella arenor och ”tysta rum” där man slipper mobilsignaler och högljudda samtal. Fysiska rum för ro och eftertanke.

Invandringen innebär en rad utvecklingsmöjligheter för biblioteken. Bland olika invandrargrupper finns stora möjligheter att skapa ett intresse för biblioteksverksamhet som också bidrar till integration och möten med svenskfödda. För detta behövs rejäla bokbestånd på olika invandrarspråk samt ömsesidig översättning av litteratur. Vi måste översätta bra svensk litteratur till våra viktigaste invandrarspråk samtidigt som invandringen öppnar dörren till intressanta utländska författare som i större utsträckning måste översättas till svenska. Den utländska litteraturen på våra bibliotek har dominerats av verk från den anglosaxiska världen och från de stora europeiska länderna som Frankrike och Tyskland. Vad vet vi egentligen om persisk, turkisk och arabisk litteratur? Vilka stora syrianska och kurdiska författare och poeter har översatts? Här finns mycket att göra för förlag och bibliotek.

Det finns ett behov av att skapa en biblioteksidé i tiden, en som bär vidare bibliotekens grundläggande idé om kostnadsfri tillgång till böcker och att främja läsandet. Samtidigt måste den nya, digitala tiden fångas in och finnas med. Det är viktigt att dagens barn och unga fortsätter läsa böcker och långa texter samt upptäcker att poesin likt sms:et, i några korta rader försöker kommunicera ett budskap.

En budget klär politisk vilja i pengar. Kulturen, biblioteken och bokläsandet behöver pengar. Hur mycket och till vad bör man föra en dialog med verksamhetsutövarna inom kultur, skola och folkbildning om. I dessa räknar jag också in privata aktörer som bokhandlare och förlag. I denna motion har jag dock gett några förslag som regeringen bör studera förutsättningarna för.

Peter Persson (S)